

Ricoeur'ün Etik Felsefesinin İzinde

BİR ANLATI OLARAK HABER VE ÖTEKİ

Duygu Onay Çöker

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz

Ricoeur'ün Etik Felsefesinin İzinde
BİR ANLATI OLARAK HABER VE ÖTEKİ
Duygu Onay Çöker

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2021 Şubat, Ankara

ISBN No: 978-605-7877-86-4

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Tarcan Matbaacılık Yayın. San.
Sertifika No: 47663
İvedik köy mah. İvedik cad. No: 417/ A
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 384 34 35

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Ricoeur'ün Etik Felsefesinin İzinde

BİR ANLATI OLARAK HABER VE ÖTEKİ

Duygu Onay Çöker

Duygu Onay çöker, yüksek lisansını Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Sistematik Felsefe ve Mantık Bölümü'nde, doktorasını ise aynı üniversitenin İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü'nde tamamladı. Doktora tezine dair araştırmasını yapmak üzere TÜBİTAK bursuyla bir yıl Boston College'da Prof. Richard Kearney ile çalıştı. 2017 yılından bu yana TED Üniversite'sinde, kurucusu ve koordinatörü olduğu İletişim ve Eleştirel Medya Çalışmaları alanında dersler vermektedir.

İçindekiler

Teşekkür	9
Tekinsiz Yabancıyı Anlama Yolunda.....	11
HAYATIN ANLATISALLIĞI, ANLATININ ETİĞİ	25
Anlatı.....	25
<i>Mimesis</i> Üçlüsü.....	31
Etığe Giden Yolda Üç Temel Uğrak	39
İyi Hayat	39
Anlatılandırılan Hayat	43
Anamlı Eylemin Metin Gibi Okunması	48
(<i>Öteki</i> 'nden Dolayımlanmadan Kendi'ni Anlayamayan)	
Kendi (ve <i>Öteki</i>).....	52
İdeoloji ve Ütopya	58
“Kendi”nin Sorumluluğu ve <i>Öteki</i> 'nin Belirışı.....	61
Adalet.....	68
Kurum ve Adil Kurumlar	75
<i>Ötekiyle Karşılaşmanın İki Farklı Paradigması Olarak “Çeviri” ..</i>	86
Dilsel Çeviri.....	88
Ontolojik Çeviri	90
Kıbrıs'ta Çözüm Olarak Benimsenen Çözumsuzlüğü Dilsel ve Ontolojik Çeviriyle Birlikte Düşünmek	93
Etik Çevirinin Beş Temel Unsuru	100
Ayrıt Edici Yöntem Olarak “Yorumbilgisi”	108

TOTALİZE EDEN ŞEMALARIN İKAMETGÂHI	117
Merkezileştirici Bir Efendi Olarak Egemen Gazetecilik	
Anlayışı	117
Gazetecinin Öznelliği ya da Kendiliği.....	126
Egemen Gazetecilik Anlayışında Temel Kabuller	128
Gazeteciyi Çevreleyen Katmanlar	132
Sorunlu İlişkiler Üzerine: Haber/Gerçeklik/Nesnellik ve Etik	133
(Haber) Dilin(in) Nesnelliği Üzerine.....	143
Egemen Perspektifteki Haber Anlatısını Dilin Yaratıcılığı ile	
Birlikte Düşünmek.....	152
Pratikte Öznelliğin Kuruluşu: Tanıklık Meselesi	155
Egemen Gazetecilik Anlayışında	158
Temsil Olanığı Bulduğunda “Öteki”	158
Ricoeur’ün Adil Kurum Metaforu Bağlamında Egemen	
Gazetecilik Anlayışının Hâkim Olduğu Kurumların Okunması	160
İyi Hayat Ereği Gerçekleşti mi?	162
Anamlı Eylemin Metin Gibi Okunması	163
Sınır Bölgesinin Sakinleri: Ötekiler ve Varoluşumuza İçkin	
Ayırt Etme Gücü.....	166
Yerleşik Kategoriler Yargı Gücünü Devreye Sokmayı Öngören	
Ricoeur Etiği ile Yerinden Edilebilir mi?	166
Farklı Anlatıları Birbirinden Ayırma İhtiyacı	173
Egemen ve Öteki Habercilik Anlayışlarının Habitus Kavramı	
Bağlamında ve Adil Kurumlar Nosyonu Üzerinden	
Karşılaştırılması	179
Kurumsal Açından	181
Haber Açısından	187
Gazeteci Açısından	188
Sonuç Olarak	190
HİZAYA SOKAN DÜZENE TEPKİ	195
Söylemin İndirgenemez Çoğulluğu Olarak Öteki Habercilik	
Anlayışları.....	195
Öteki Adına Konuşmakta Israrcı Olan Haber Anlatıları	195
Kuramda Öteki Haber Anlayışları	211
Ricoeürücü Bir Anlatı Olarak Haber	215
Dile Sorgulatma Gücü Vermek	223

Söyleşinin Durum Tanımları ve Yazarların Konumlanışının Ricoeur Felsefesi Dolayısıyla Okunması	225
Hak Haberciliği Bağlamında	225
Yurttaş Haberciliği Bağlamında	228
Barış Haberciliği Bağlamında.....	230
Söyleşiye Dair Eksikler ve Ricoeur Düşüncesinin Sağlayabileceği Olanaklar	233
Ricoeur Etiğinin Üç Önemli Ögesi ve Öteki Habercilik Anlayışları	238
Öteki Habercilik Türlerinin Ricoeur Düşüncesindeki Adil Kurumlar Açısından Okunması	238
Öteki Haber Anlayışındaki ve Ricoeur'deki Öteki ve Kendi ..	240
İyi Hayat Ereği Gerçekleşti mi?.....	245
Ontolojik Çeviri	246
Dilsel Misafirperverlik Bağlamında Öteki Habercilik Anlayışları	248
Ayırt Edici Yorumbilgisi Öteki Habercilik Anlayışlarına Hangi Olanakları Sunabilir?	252
Eleştirelilik, Kriterlilik, Vücut Dili Okuma, Bedensel Yorumbilgisi, Mikro Okuma	254
Sonuç	263
Kaynakça	269

Teşekkür

Elinizdeki çalışma Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde 2016 yılında tamamladığım doktora tezimin kitaba dönüşmüş hali. Dolayısıyla tezimin ortaya çıkması uzun bir araştırma ve yazma sürecinde beni destekleyen insanlar sayesinde gerçekleşti. Teşekkürün yetersiz kalacağını bildiğim çok değerli insanlar katkıda bulundu. Kuşkusuz en başta geleni hocam Prof. Dr. Nur Betül Çelik. Bu tez onun danışmanlığında yazılırken beni tam anlamıyla kendimi ortaya koyabilmem için özgür bıraktı; incelikle yol gösterdi, destek oldu ve her takıldığımda yine yolumu aydınlattı. Bu süreç yalnızca tezime ilişkin değildi kuşkusuz, çalışmamı yaparken karşılaştığım, yaşantıma dair tüm zorluklarda da yanımdaydı. Lisansüstü öğrencilerini bir araya getirerek oluşturduğu grupta defalarca okunan, dinlenen, birbirimiz tarafından eleştirilen tezlerimiz, hocamızın yarattığı akademik ortam sayesinde bu denli nitelikli hale gelebildi. Bu bağlamda tezimin ortaya çıkmasında grup arkadaşlarımla da emeği büyük. Hepsine ayrı ayrı teşekkür borçluyum.

En önemli katkılardan bir tanesini, bir sene süresince burs vererek Boston College'da araştırmamı finanse eden TÜBİTAK verdi. Burada, Fransız Filozof Paul Ricoeur teorisi bağlamında yazdığım tezimi, filozofun öğrencisi ve yakın dostu olmuş, halen Ricoeur Felsefesi üzerine çalışan Prof. Richard Kearney ile devam ettirme şansı yakaladım. Prof. Kearney metnin İngilizce halini düzeltti, eleştirdi ve önemli katkılarda bulundu. Tezimde de önemli bir yeri olan Guestbook projesine dahil olmamı sağlayarak çalıştığımız etik

teorinin uygulanışını deneyimleme fırsatı verdi. Prof. Kearney yalnızca Boston College'daki hocam olmakla kalmadı, aynı zamanda da Ricoeur felsefesi üzerine kendi düşünceleri doğrultusunda, çalışmamın en önemli bağlamlarını oluşturdu. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nde, Boston Globe Haber Merkezi'nin çalışma pratiklerine dair araştırmamı gerçekleştirmemi sağlayan ve desteğini hiç esirgemeyen değerli gazeteci Stephen A. Kurkjian'a da teşekkür borçluyum.

Tez komitemi oluşturan hocalarım Prof. Dr. Çiler Dursun ve Doç. Dr. Oğuzhan Taş, metnimi detaylarıyla okuyup, eleştirileri ve yorumlarıyla yol gösterici oldular. Onlardan, yalnızca tez yazma sürecimde değil, doktora yaptığım süre boyunca çok şey öğrendim. Bu güzel ortam oluşmasaydı, tezimin ortaya çıkması mümkün olmazdı diye düşünüyorum.

Metnimin son okumasını yapan, hep yanımda olduğunu bildiğim canım arkadaşım Dilek Keleş'e; tezimin kitaba dönüşmesinde önyak olan, yaratıcılığından ve cesaretinden her daim beslendiğim Çinla Akdere'ye teşekkür borçluyum.

Aileme; en ümitsiz anlarda, yapabileceğime benden çok inanan anneme, babama ve eşim Demirkan'a; çalıştığım uzun saatler boyunca yanımdan ayrılmadan sessizce ve sabırla masamın altından güzel bakışlarıyla bana destek olan ve sevgisini koşulsuz hissettiren Kuki'me çok şey borçluyum.

Tekinsiz Yabancıyı Anlama Yolunda

Kıbrıs'ın Değirmenlik Köyü'nde, geceleri annemlerin odasında, ayakkabılarımı çıkarmadan ve ışığın söndürülmesine izin vermeden uyuduğumu hatırlıyorum.¹ Henüz okula gitmeye başlamadığım zamanlardı, çoğu gece ayakkabılarımı çıkartıp uyumaya ikna edememiş beni annem. Rumlar geldiğinde kaçmaya hazır olmam gerekiyordu. Yatarken sakızımı da hiç çıkarmazdım. Sakız çiğnerken uyumak zordu, olabildiğince uyanık kalabiliyordum böylece. Yorgunluktan sızana dek gözlerim açık sakız çiğneyerek, korku içinde, gelecek Rumları beklerdim.

Korkularımın nedenini bilmiyor olmalı ki annem, beni Barbarlık Müzesi'ne² de götürmüştü. Annelerinin kucağında,

---

¹ 1980'li yılların başı.

² Başkent Lefkoşa'da bulunan tek katlı ve bahçeli, çocuk gözüyle dünyanın en şirin evi ta ki içeri girene dek. İçerde 24 Aralık 1963 gecesi evlerinin banyosunda katledilmiş olan Binbaşı Dr. Nihat İlhan'ın eşi ve üç çocuğunun izleri bulunur. Küvetin içinde çocuklarına sanılmış olarak yatan anne ve çocukların fotoğrafları, onlara ait kan izleri, saçlar. İlk kez gittiğim dönemde kanlı havlular ve beyin parçaları da vardı diye hatırlıyorum. Banyo aslına uygun şekilde korunuyordu ve küvetin önüne henüz cam bariyer konulmamıştı. Evin diğer odalarında da o gece evde misafir olarak bulunan ve ağır yaralanan ya da katledilenlere dair eşyalar, Kıbrıs'ta çatışmalar sırasında hayatını kaybedenlerin fotoğrafları, yerli-yabancı basında çıkan yazılar sergileniyor. Sonradan annemi çok suçladım o yaşında bana bu dehşeti gösterdiği için. Ama ailelerinin götürmediği arkadaşlarım da okul gezisiyle gidip gördü-

küvette yatan ölü yaşıtılarım öyle bir dehşet duygusu uyan-dırmıştı ki köydeki evimde banyoya giremediğimi, annemin beni yıkamak için çok uğraştığını ama her seferinde çığlık çığlığa karşı koyduğumu hatırlıyorum. Annem küvetten ne-den bu kadar korktuğumu hiç anlayamadı. Zaten korkularımı da kimseye söylemedim. Arkadaşlarıma bile. Eğer söylersem gerçek olacaktıymış gibi geliyordu, sınıksız saklıyordum onla-rı. Freud'un bir giz olan ve hep saklı kalması gereken *tekinsiz*'i (*The Uncanny*, 2003) gibi. Freud tekinsizin esasen aşına olun-mayana atıfta bulunduğunu ancak tam da tersine derinleme-sine içsel olan anlamını taşıdığını söyler. Korkularım bana çok yakın olan, benden önce evimde, köyümde yaşamış olan,³ sokakta oynarken arkadaşlarımla bulduğumuz kırık dökük eşyaları kullanmış olan yani benim gibi olan üzerineydi. Bana çok benzeyenden korkuyordum/korkutuluyordum. Tekin ve tekinsiz birbirlerinin iki yüzü olarak öyle iç içelerdi ki anlam-lar arasındaki kayma sonucu aslında aşına olunan/tekin olan, bilinçdışının sınırından içeri sızıvermişti (Kearney, 2012b: 97). İçimdeki yabancı dışsallaşmış ve Kristeva'nın temel bi-linçdışı sürecinde olduğu gibi dışsal bir yabancı halini almıştı (*Stranges to Ourselves*, 1991).

Korkularımızı birbirimizle paylaşmıyorduk ama sokakta oynarken helikopter ya da uçak sesi duyduğumuzda arkadaş-

---

ler neticede. Kuzey Kıbrıs'ta büyüyen kaç çocuk bu korkunç atmosferi yaşamamıştır bilmiyorum.

³ Evimizde '74 Harekâtına kadar, yani sadece sekiz sene öncesine dek, Kıbrıslırumların yaşadığı söylenmişti. Kuşkusuz sadece evler değil, mahallemizde Kıbrıslırumlardan kalan pek çok şey vardı. (Burada Kıbrıslırum bileşik kelimesini, Mehmet Yaşın'ın *Kıbrıslı Türk Şiiri Antolojisi* (1994, İstanbul: YKY) eserinde kullandığı gibi alıyorum. Bu kullanımı Kıbrıslı-türklerden söz ettiğim yerde biraz daha ayrıntılı olarak açıklıyorum. An-cak anılarımdan söz ettiğim yerlerde korku nesnesi olan *Rum*'u olduğu şekliyle vermeyi uygun gördüm. Dolayısıyla burada yaşayan halklara dair adlandırmayı, çalışmanın genelinde Kıbrıslırum ve Kıbrıslı-türk ola-rak, kendi hafızamdan temellenen ve korkularımın sızan yabancından söz ederken ise *Rum* olarak bulacaksınız.)

larım da benim gibi Rumlar geldi diye korku içinde kaçıtır, saklanırlardı. Daha büyük çocuklar köyün kilisesine gider yaralı, esir Rum kalmış mı diye bakarlardı. Ben hiç gidemedim. Bir Rum'un neye benzediğini bilmiyordum, öğrenmeye de hiç niyetim yoktu, sadece korkuyordum.

Türkiye'ye dönüşümüz Tatvan'a oldu. Van Gölü'nün karşısına dizilmiş küçük evlerden birine taşındık. Ya o yıllarda ilçenin Van Gölü canavarından başka konuşacak konusu yoktu ya da benim ilgimi sadece canavar çekiyor olmalıydı ki her gün yeni bir hikâyesini duyardım bu dehşet verici yaratığın. Elbette benim için bu yaratık da Rum'du. Ama bunu da kimse bilmiyordu. Ben de söylemiyordum. Bu Rum canavarı nasıl hayal ettiğimi hatırlamıyorum, sadece bütün korkunç şeylerin müsebbibiydi kendisi.

Başlangıçta, başkalığı kolektif kimliğimize yönelik bir tehdit olarak şeytanlaştırma eğilimiyle oluşturulmuş isterik hikâyeler gerektiği gibi işlemişti benim için. Okumayı öğrendikten sonra da korkularımı anlatılan hikâyeler değil, basın beslemeye başladı. Böylece küçük dünyamdaki tüm kötülüklerin kaynağı uzun süre Rumlar olarak kaldı. Bu düşünce ne zaman değişmeye başladı, tam olarak bilemiyorum. Adadaki çocukların kaç tanesi için değişti, değişebildi onu da bilmiyorum. Yıllar sonra, orada okula giden arkadaşlarımdan ders kitaplarının ve okuldaki söylemin de çok farklı olmadığını, yine de Güney'in eğitimine kıyasla Kuzey'deki çocukların biraz daha az milliyetçi bir söyleme maruz kaldıklarını dinleyecektim.

Neticede bugün bütün hislerimle adanın güzelliğini hatırlayıp orada yaşamak için bu kadar istekli olduğum düşünülürse, korkularıyla yüzleşmiş olduğum söylenebilir. Örneğin, sonradan Barbarlık Müzesi'ni ziyaret ettikçe beni rahatsız etmeye başlayan şeyin savaşın dehşeti değil Rumların barbarlığına dair her daim işleyen atmosferi olduğunu fark ettim. Sanırım yetişkin yaşamımda çocukluğumun hikâyelerindeki

kodlar çalışmamaya, bu hikâyelerdeki Rumlar ile yetişkin olduğumda tercih ettiğim anlatılar ve temsillerin Rum imgele-ri çatışmaya başladı.⁴

Bu benim çocukluğuma dair anlatım. *Anlatı, haber anlatısı* ve *öteki*⁵ üzerine kurduğum bu çalışmaya, hayatımın ortasında duran ve durmadan farklı şekillerde beni ben yapan kendi anlatımla başlamak istedim. Neticede kimliğimize ilişkin temelleri ötekilik üzerinden inşa ettiğimizi fazlasıyla hissederek büyüdüm. Yakın tarihte, 1974’de, yaşanmış çatışmanın üzerine çözümsüzlüğün çözüm olarak kabul edildiği ve Türk-Rum karşıtlığından başka bir gerçekliğin olmadığı bir adada.

Bugün, üzerinden kırk yıldan fazla zaman geçmiş, adadaki halkların birlikte gerçekleştirdikleri etkinlikler ve gittikçe artan ilişkileri umut verici, resmi görüşmeler sürüyor. Tabii bunların Türkiye’deki alternatif habercilik anlayışlarıyla (kuşkusuz hepsi değil) yapılan haberlerdeki temsili de genellikle umut verici. Ancak, eğitim sisteminin temelini oluşturan milliyetçi egemen söylemi benimseyen anaakım haber anlayışlarının anlatılarında, olayların ele alınışındaki özensizlik ve etik yoksunluk, yeni nesilleri de aynı bölünmüşlük hissi ve *öteki* muamması içinde sınıksız tutmaya çalışıyor.

Bu nedenle, bu çalışmanın merkezine *anlatıyı* koymak istedim. Beni korku ve titreme içinde büyüten egemen *anlatı* yapısına karşın özgürleştirme potansiyeli olan, farklı kurgularla zenginleşebilen, *öteki*’nin *anlatısı*yla kesişen alternatif *anlatımın* olanağını ve neler sağlayabileceğini düşünmek istedim. Bu *anlatı*, *anlatısal tanıklığı* içeren, *öteki* adına konuşmakta ısrarcı olan, etik kapasitesi gereği mağdura olan sorumlulu-

---

⁴ Alankuş’un belirttiği gibi “... bu yeniden yerleştirmeler, bir diğer seçenek olarak bizi farkın ve ötekiliğin kendi kimliğimizin oluşumundaki kurucu rolünü kavrayan etik bir konumlanışla daha demokratik, çoğulcu oluşumlara yönlendirebilir (2009: 71).

⁵ Burada *öteki*’nden kastım, Ricoeur perspektifinden temellendirilmiş *öteki*’dir. Çalışmam boyunca *kendi* nosyonu ve daha pek çok uğrak üzerinden bu *öteki*’ni açıklamaya çalışacağım.

ğumuzla yüzleştiren; *anlatısal belleği* içeren, sözü edilmezse adaletsizliğe ve tarihin karanlığına yenik düşecek olan mağdur *ötekileri* merkez alan; barışın zorunluluğu karşısında diz çöktürme kapasitesi olan bir yapı benim çalışmamda. Bu çeşit bir *anlatı* kurgusu üzerine çalışan Richard Kearney araştırmanın en önemli ismi. Biz/onlar kutuplaşmalarıyla sakatlanmış bir çağda medya tarafından meşrulaştırılan bu kutuplaştırmaları *anlatı* değişimiyle azaltmak için çalışıyor. Araştırmamın kahramanı ise Paul Ricoeur. Hayatın kendisini *anlatı* olarak niteleyerek yeniden dile getirilmeye değer bir yaşam sürmeyi etik düşüncesinin en önemli noktasına yerleştiriyor.

Hem Ricoeur hem de Kearney, tam da bu *anlatının* amacı olarak belirlediğim, *anlatının* arındırıcı etkisini, mağduru öyküsünü anlatmasını hem kendisini hem dinleyeni hem de onu tekinsiz kabul etmiş ve ötekileştirmiş olanı iyileştirmesini deneyimler. Bu *anlatıyı* konumlandığı yer ise haberdir. Bir *anlatı* olarak haber. Haber, Kearney'in dediği gibi, yabancı yaftası altında toplanan birey veya azınlıkların dışlanmasında çoğu zaman asli bir rol oynar (2003: 38). Mağdurların hikâyelerini kendi ağızlarından anlatma şansları olsaydı bu denli sakat bir çağda yaşıyor olur muyduk?

Kearney'in *anlatı* ve *anlatı* etiği üzerine odaklanan bir projesi var, bir barış projesi: *Guestbook*.⁶ Uzun ve acılı tarihsel birliktelikleri olan İsrail-Filistin, Türkiye-Ermenistan, Kore-Japonya gibi ya da Vietnam, Kore, İrlanda gibi aynı ülke içerisinde sınırla ayrılmış halklar için *anlatı* değişimi yoluyla geçmiş çağırma ve birlikte gelecek yaratma olanağı üzerine kurulmuş. Ricoeurcü etiğin uygulandığı bu projede tarihin farklı *anlatıları* ile yetiştirilmiş, farklı milletlere mensup yeni nesillerin *anlatılarının* düşmanlıktan misafirperverliğe evrilmesinin olanağı deneyimleniyor. Egemen eğitim sistemi/kültürel yapının elvermemesi/medyanın rolü gibi nedenlerle birbirlerinin hikâyelerini bilmeyen yeni kuşaklar, ötekilere hikâye değişimi

---

⁶ <http://www.guestbookproject.org>. (Son erişim tarihi, 21 Şubat 2016).

yoluyla kendi hikâyelerini anlatıyorlar. Ulusal güvenlik bahanesiyle peyda olan cadı avı, yabancı düşmanlığı, ırkçılık, anti-semitizm gibi mükerrer fenomenleri göstermek istiyorlar. Zira yabancılar için zulüm stratejilerinin üzerinden işlediği fanteziler çok çeşitli: su kaynaklarını zehirliyorlar, siyasi topluluğu ve toy gençliği yozlaştırıyorlar, ekonomiyi kemiriyorlar, barışı sabote ediyorlar, toplumun genel ahlakını tahrip ediyorlar... (Kearney, 2003: 38).

Ben de bu çalışmada aynı bakış açısından yola çıkıyorum. Bölünmüş başkent Lefkoşa/Nicosia ve genel olarak Kıbrıs'ta sınırın öte tarafındakilerin birbirini tanımayışı ama kötü olan her şeyi birbirlerine atfetmesi deneyimim üzerinden *anlatı*ların (özellikle de haber *anlatı*larının) yapısını ve etik dönüşümünü tartışıyorum. Bugün kapıların birbirine açık olmasına karşın, adanın hangi tarafında yetişirse, eğitim sistemi ve medya tarafından, ona göre bir *anlatı* edindirilen KıbrıslıTürk⁷ - Kıbrıslırum, genellikle iki karşıt *anlatı* dışında barışçıl (alternatif/öteki) bir *anlatı*yı duyamıyor. Bir yakada büyüyen çocuk için ailesinin *anlatı*sıyla başlayarak okulda öğrendiği resmi söylem, benim örneğimdeki gibi televizyonla, gazete ile besleniyor. Elini uzatsa değebilecek uzaklıkta olmasına rağmen, yabancıya dair sadece *anlatı*lara sahip olabilen kaçınıcı nesil bu bölünmüşlük içinde yetişiyor. Türkiye'deki habercilik için de durum parlak görünmüyor, egemen söylemden taviz vermek adına Kıbrıslırum'a dair *anlatı*nın etik yoksunluğu rahat-sız edici boyutlara ulaşıyor.

Kearney'e göre, kendi öykülerini anlatana dek malumu meçhulle tehdit eden yabancılar korku ve titreme yaratıyorlar; çünkü bilinçdışı korkular onlara yansıyor. Huzurumuzu bozan *ötek*inin, bizzat bizim eserimiz (2003: 5) olduğunu bilmek ise kimseye iyi gelmiyor; çünkü tanımak ve anlamak uzun,

---

⁷ Kıbrıs'ta yaşayan Türkler KıbrıslıTürk'tür. Soyut bir Türk topluluğu değildir. Bu duyarlık ve yazım şekli için bkz. Mehmet Yaşın, 1994, Kıbrıslı Türk Şiiri Antolojisi, İstanbul: YKY.

çetrefilli ve en önemlisi de politik bir iş. Tersine, ilgiye muhtaç bir zavallı olan yabancıyı canavara dönüştürüp, bütün korkularımızın merkezine yerleştirmek, onu tanımayı reddetmek, hayatımızı kolaylaştırıyor. Sınırlarımız içinde birlik ve beraberliğimizi artırıp, toplumsal krizin sorumluluğunun üzerine yıkıldığı günah keçisi işlevi gördürüyor. Ulus-devletler çizdikleri sınır içinde belirledikleri ulusal biz'i korumak için yabancı olanı karşıtlıklarıyla tanımlayarak izinsiz girmeye karşı önemler alıyor, düşmanlarını patalojikleştirmenin profesyonel yollarına başvuruyorlar.

İşte Kearney de projesine başlarken merakla sormuş, ben ve *öteki* arasındaki olası bir ilişkiyi imkânsız kılmadan, farklılıklar olduğunu kabul edip, yorumbilgisel bir köprü kurulabilir mi? Anlatılamaz olana dair öyküler anlatılıp bunların canı hasımlar mı yoksa kurban mağdurlar mı olduğu kavranabilir mi?

Yeni bir düşünüş değil bu elbette⁸, Batı metafiziğinin başlangıcına dek uzanan, uzun bir yolculuğu var *öteki* muammasının. Bu tarihsel süreç *aynıya* indirgenerek onun üzerinden tanımlanan *öteki'*nden başlar, *mutlak ötekine* yani tüm yorum ve temsil kategorilerini aşan bir *ötekine* doğru ilerler. Bu çalışma için *mutlak öteki*yi bir şekilde *görelî öteki*ye dönüştüren (burada Derrida ve Levinas'ı anmalıyım) bir ilişki gerekiyordu; çünkü Kearney'in dediği gibi ister bilinç öncesi ister edilgen olsun, biçimleniş ağına dahil olmaksızın *ötekini* yorumbilgisel döngüye dahil edemiyoruz. İşte benim projem de temelde *öteki* ile benim makul bir biçimde birlikte olabileceği bir orta yol bulunduğu üzerine kurulu. *Ötekini* algı alanımıza giremeyecek kadar irak ya da tam bir aşinalık içinde almıyorum. Kearney'in *Guestbook* Projesinde yapmaya çalıştığı gibi (2003:

---

⁸ Yeni olan dünya çapında katılımla, sistematik bir konferans, seminer, ders, gösteri vb aktiviteler üzerinden *öteki*yle olan ilişkiyi deneyimlemesi ve *anlatı* değişimini tarihsel sorunlar için birer tartışma, gelecek kuşaklar için birlikte yaşamanın anahtarı olarak belirlemesi.

81) *ötekiliğin* aynılığa düşmemesini, kendini nüfuz edilemez bir başkalığa sürgün etmemesini sağlayan bir yorumbilgisi dolayımıyla, *öteki* ile teması sürdürerek, etik muhakeme ile şu ya da bu (kesinlikten uzak da olsa) yorumlar yapabilen yargı gücüne güveniyorum. “Göreceliğe yönelik bir çağrı değildir bu” diyor Kearney ısrarla. “Bilakis mümkün olduğunca adil yargılara varabilmek için daha sağduyulu bir şekilde yargıda bulunmaya yönelik bir çağrıdır” (2003: 38).

Ötekine dair bu olası ilişki, dilin tam anlamıyla kapatılmayan-sınırlanamayan doğası sebebiyle politik olduğundan yola çıkıp, kendi dilimizi konuşan *ötekilerle* konuşurken bile çeviri yaptığımızı belirtip bu çevirinin etik koşullarının neler olabileceğini araştıran Ricoeur’ün *anlatı* teorisiyle birleşti benim çalışmamda. *Anlatı* olarak ele aldığım ve *öteki* ile olası ilişkiyi dolayımlayan haberin, sözünü ettiğim iki düşün adamının öğretileri doğrultusunda nasıl var olandan daha etik bir yapıya dönüştürülebileceği üzerine düşünüyorum. Dolayısıyla burada gazeteciliğin etik problemlerine dair somut çözümler ve bir yapılması gerekenler listesi bulamayacaksınız. Zira temel aldığım Paul Ricoeur’ün etik düşüncesi de böyle bir “hangi durumda ne yapılması gerekir?” normlarından oluşmuyor.

Burada amacım, daha ziyade haber etiği bağlamında felsefi bir tartışma yapmak ve idrak eksenli bir yorumbilgisi dolayımıyla haber söylemini etik bir mesele haline getirmek. Daha somut bir söyleyişle, egemen (metin boyunca anaakım yerine bu ismi tercih edeceğim) olarak tabir edilen habercilik perspektifine dair yapısal problemlerle kuşatılmış deneyimlerin etik çıkmazlarının üstesinden gelmek üzere bu perspektife karşı konulabileceğine dair uyanmış bilince farklı bir felsefi yargı sistemiyle destek olmak bu çalışmanın öncelikli hedefi. Bu hedef doğrultusunda *öteki* (alternatif yerine bu ismi kullanacağım) gazetecilik anlayışlarının öznellik temelli bir etik öneren Ricoeur’ün kuramına doğal bir yakınlığı bulunduğunu

göstermek ve *öteki* gazeteciliğe dair kuramı Ricoeurcü bir perspektiften tartışarak bu kuramın eksiklerini görünür kılmak bir ihtiyaç olarak beliriyor. Bu çerçevede nihai olarak Ricoeur'ün teorisıyla birlikte Richard Kearney'in etik perspektifini de alıyor ve Ricoeur'ün teorisine dair eksikleri tamamlama nosyonunun gazetecilik etiğine ne gibi olanaklar sağlayabileceğini saptamayı amaçlıyorum. Gerek bu temaların, gerek günümüzün düşüncesini kökten etkileyen Ricoeur felsefesinin ne derece önemli olduğu düşünülürken ikisi arasındaki bağların ve birlikte işleyişlerinin ortaya konmasının değerli olduğunu düşünüyorum.

Ricoeur "İkinci Dünya Savaşından günümüze dek Avrupa entelektüel hayatını derinden etkileyen" bir filozof (Davidson, 2010: 1). Felsefesinin temel problemi olarak "insan eylemi"ni belirliyor; ancak etik teorisinde, belirli durumlar (ötenazi, kürtaj vs.) için oluşturulmuş, bu durumlarda nasıl davranılması gerektiğine ilişkin bir kurallar bütünü yerine, iyi insan olmanın gerektirdiği değerlerin tartışıldığı bir düşünsel serüvenle karşılaşırız. Etiğinin amacının, yeniden dile getirilmeye, anlatılmaya değer bir yaşam sürmek olduğunu, hayatın söylemsel bir yolculuk olduğunu ve insan varoluşunun anlatsal olduğunu söylemek, onu anlamaya biraz olsun yaklaşmayı sağlıyor. Metinlerinde günün sorunlarını yok saymayıp tüm bu tartışmaları etik bağlamda ele alıyor. Kötülük, suç, adaletsizlik bu metinlerin başat öğeleri. İnsan varoluşu kültürel, dinsel, politik, tarihsel ve bilimsel olarak bitmek bilmez bir yorum süreci boyunca salınıyor. Düşüncelerini açıklarken filozoflarla üretici entelektüel diyaloglar kurmaya dair muazzam yeteneği, onu tek felsefi ekolde konumlandırma ve bir kategoriye yerleştirme olanağını elimizden alırken, felsefesine devamlı bir gelişim sağlıyor. Ancak felsefesinin tematik çeşitliliği ve düşünsel derinliği, Ricoeur'ü yirminci yüzyılın klasik felsefi yorumbilgisi filozoflarının arasına yerleştirmemize de olanak veriyor. Onun felsefesinin praksis yönelimli olduğu ve

insanın çevresiyle birlikteliğinden doğduğu da söylenebilir. İşte bu noktadan da toplumun her alanına yayılabilecek etik bir iletişimel teori oluşturduğu anlaşılıyor.

Bu kitapta, filozofun düşüncesini oluşturan temel taşlardan biri olan çeviri nosyonu ekseninde Kearney'in Ricoeur'ün etik felsefesi üzerinden tartışarak detaylandığı *dilsel misafirperverliği* temel alıyorum. Amacım, gazetecilik etik ideallerinin kapsamakta yetersiz kaldığı (ancak çok değerli olduğu için tam anlamıyla kapsaması gerektiğini düşündüğüm) noktalardan sadece biri olan farklılıkları gözeterek birlikte var olmanın, adaletin farklılıklara kucak açarak başladığının; ben/öteki arasındaki diyalektik ilişkiyi birbirinde eritmeyen, birini aşkın ya da aynıya içkin kabul etmeyen, tersine onları eşit düzlemde kabul edip, ben/öteki dizilişini ince söz oyunları ile tersine çevirebilen Ricoeur felsefesinden temellendirilecek misafirperverliğe dayalı bir anlayışa evrilebilmesinin olanağı üzerine düşünmek. Gazetecilik etiğini de gerek egemen tabir edilen, ekonomik politik sistem içerisinde gömülü bulunan, hiyerarşik olarak yapılanmış, evrensel kabul edilen gazetecilik normlarını ve etik ilkeleri benimsemiş gerekse *öteki* tabir edilen, egemen gazeteciliğin belirtilen özelliklerinin aksine çok daha demokratik olarak yapılanmış olduğunu ve katılımcılıkla beslendiğini düşündüğüm gazetecilik bağlamında art arda düşünüyorum. Bu tartışmayı da Ricoeur'ün felsefesi temelinde Kearney'in perspektifi dolayısıyla yapmaya çalışıyorum.

Bu çalışmada önce filozofun *dilsel misafirperverlik* temelinde ele alacağım etik anlayışı ve çevirinin etik olması vurgusundan yola çıkarak Ricoeur'ün etik düsturunun üç temel eksenini oluşturan "ötekilerle birlikte," "iyi hayat" ve "adil kurumlar"ını bulacaksınız. Hemen ardından onlara sıkı sıkıya bağlı olan öğeler olan "anlatı," "kendi" ve "öteki" belirecek. Bu akışta, her öğeyi çalışmanın ana eksenini olan etik ile bağlantısıyla ele almaya ve kendi bütünlüğü içerisinde tartışmaya çalışıyorum. Örneğin Ricoeur etiğinin merkezinde bulunan

anlatıyı, *mimesis*'ten başlayarak alıyor, anlamlı eylemin metin gibi okunmasına dek çalışmanın sınırlarını aşmadan, unsurlarıyla açıklamaya çalışıyorum. Ancak bundan sonra anlatıyı açımlayabilmiş, çalışmam içerisindeki önemini ve gazetecilik etiğine dair bağlantısını kurabilmiş oluyorum.

Dilsel misafirperverlik ve bunun üzerinden gerçekleştirilecek *çeviri* nosyonu, tüm diğer öğelerle birlikte derin bir etik anlayışın en önemli eksenini oluşturuyor. Saydığım ve ele alacağım bu nosyonlar birlikte düşünülmezsizin filozofun etik felsefesinin anlaşılamayacağını varsayıyorum. Ricoeur'ün aslında bütün farklılıklara kucak açarak ve çoğulluğu esas alarak kurguladığı bu yapının ciddi bir dezavantajını da gözden kaçırmadan: Bütün *ötekilerin anlatılarına misafirperverlik* göstermek gerektiğinden, bunu iyi-kötü niyetli demeden tüm *anlatılara* uygulamak. İşte tam da bu noktada bir ayırt etme yönteminin gerekliliği doğuyor. Bu araştırmanın ana bağlamını oluşturan haber söylemi açısından düşünüldüğünde bu çeşit bir karar verme mekanizmasının önemi daha da belirgin hale geliyor. Bu ayrımı yapmak, etiğe evrilecek yolda gerçek bir mücadele başlatmak ardından da eyleme geçmek için ilk adım olarak beliriyor.

Etik olmanın koşulu olan "tüm farklılıklara ev sahipliği yapmak," her zaman içerisinde iyi niyetli anlatılar barındırmayan çoğulluklar için problem yaratma potansiyeline sahip. *Ötekine* ve *anlatısına* dair sınırsız hoşgörünün kuramsal büyü- sünü, gazetecilik pratikleri ile sınırladığında, daha doğrusu uygulamaya konulduğunda ciddi bir problemle karşılaşmamak için ne yapılabilir? Kearney'in deyişi ile "İyicil ötekiler ile kötücül ötekiler arasındaki fark nasıl dile getirilebilir? Başkasının ne zaman sahiden bizi yok etmenin yollarını arayan bir düşman, ne zaman kendi korkularımızı yansıttığımız masum bir günah keçisi olduğunu nereden/nasıl anlayabiliriz?" (2003: 65-66). İşte tam da bu soruların cevaplarını vermek için, yargılama konusunda acele etmeden, ikili dışlama edimlerine kaymadan

etik kararlar vermeyi sağlayan bir yargı g¼c¼n¼ devreye sokmak gerekiyor. Bu yargı g¼c¼n¼ kavramlaştırırken Kearney'in d¼ř¼ncesini temel alıyorum. Kearney, bir yandan *¼tekiliđin* değişik t¼rleri arasında eleştirel bir ayırım yapabilmemiz, diğer yandan da yapıs¼k¼m sayesinde biz/onlar ikilemine karşı uyanık olmamız i¼in harekete ge¼irebileceđimiz bir ¼eřit yorumbilgisi öneriyor.

Dolayısıyla, kitabın önemli duraklarından biri olarak Richard Kearney'in *¼tekiliđin* etik a¼ıdan değerini kavrayan, ancak daha önemlisi, varoluşumuza i¼kin yorum ve temsil kategorilerimizi aşan *¼tekiliđi* ayırt etme konusunda bizi yalnız bırakmayan metodolojisini alıyorum. Zira yazara g¼re, *¼teklilik* kategorisine dair zorlu bir g¼revimiz var: Ben-¼teki arasındaki herhangi bir ilişkiyi imk¼nsız kılacak ¼l¼de kesin ¼izgilerle ayırmaksızın, bu ikisi arasında bir farklılık olduğunu kabullenmek (2012c: 22). Bu kabullenişin devamında da her *¼teki* mutlaka melek ya da şeytan olamayacağından, ne ¼eřit bir *¼teki* ile karşı karşıya olduğumuzu anlamak i¼in bir ayırt etme y¼ntemi kullanmak. Bu y¼ntem, kuramın ya da uygulamanın etik olma ¼zelliđini ortadan kaldırmıyor, yalnızca daha dikkatli davranmaya kapı aralıyor. Beş aşamadan oluşan bu y¼ntemi Kearney, *ayırt edici yorumbilgisi* (diacritical hermeneutics) olarak adlandırıyor. Kearney'in iyi ve k¼t¼ niyetli *anlatı*ları ayırt etmek maksadı ile felsefe, tarih, edebiyat ve mimarlık alanlarına uyguladığı bu metodolojiyi, ben de bu ¼alıřmada gazetecilik kuramı ve pratiği a¼ısından olanakları ve uygulanırlığı bağlamında d¼ř¼nmeyi hedefliyorum. Eylem odaklı b¼ylesine bir yorumbilgisinin haber s¼ylemindeki m¼cadeleli barış pratiğine d¼n¼řt¼receđini ve egemen habercilik anlayışının her daim meydan okuyan s¼ylem yapısına bir yanıt oluşturabileceğini d¼ř¼n¼yorum. Zira Kearney'in s¼yleyiřiyle sanat "imgelem," din "inan¼" ¼zerinden ve psikoloji "konuşma k¼r¼" ile bir olanak sunuyor ise felsefenin de idrak yolu ile

bizi uçurum kıyısına getiren bu *ötekilik* meselesine dair illa önerecek bir şeyi olmalı (2003: 19).

İşte bu noktada da temel meselem olan *ötekilik* bağlamında, Ricoeur'ün etik felsefesi ve Kearney'in ayırt edici yöntemi dolayısıyla, egemen ve öteki gazetecilik anlayışlarını birlikte düşünme imkânım doğuyor. Öncelikle egemen gazeteciliği ve problemleri etik yapısını ele alıyorum. Egemen gazetecilik anlayışı, çalışmam açısından oldukça önemli bir yerde duruyor. Bunun sebebi, egemen haber anlayışının içine gömülü olduğu sistemde, haberin ekonomi-politik yapı içerisinde birebir ilişki sonucu belirlendiğini varsayarak etik problemleri buradan ele almanın, kelimenin çok anlamlı doğasını yok saymak ve insanın yorumlama gücünü indirgeyerek, potansiyelini görmezden gelmek anlamına geldiğini düşünmem. Bu nedenle egemen gazetecilik anlayışının hüküm sürdüğü gazetecilik pratiklerini de yine öznel bir etik açısından ele almaya çalışıyorum. Ayrıca etik problemlerle iç içe geçmiş yapısal sorunları da burada tartışıyorum.

Ardından da egemen gazetecilik anlayışına göre gerek kuramsal gerekse etik açıdan çok daha farklı bir noktada duran ve *ötekinin* perspektifinden haber yapmanın önemini vurgulayan öteki habercilik anlayışlarını dahil ediyorum. Öteki gazeteciliğin varoluş felsefesinin ve temel eylem ideolojisinin etik olmasının, etik problemlerin tümünün üstesinden gelmesi anlamına gelmediğini varsayıyorum. Öznellik temelli bir etikle desteklendiği takdirde öteki gazeteciliğe dair kuramların daha derinleşeceği ve uygulamalarında daha işlevsel hale geleceğini savunuyorum. Dolayısıyla kitabın ikinci ve üçüncü bölümlerini egemen ve öteki gazetecilik anlayışlarına ayırıyorum.

Kitaba, metnin temelinde yatan kabule dair Ricoeur'ün kendi cümlelerinden başlamak istiyorum ki haberciliğin içinde gömülü olduğu dilin bilimsel olandan düşsel olana her daim çok anlamlı yapısını vurgulayabileyim:

Dil daha başlangıçtan itibaren ve büyük bölümüyle çarpıktır: söylediğinden başka bir şey kasteder, çift anlamlıdır, bulanıktır. Dolayısıyla, düşler ve benzeri, karmaşık anlamların yeri olarak beliren bir dil bölgesinde yer alır. Bu bölgede, dolaysız anlamın içinde bir başka anlam daha kendini hem açığa vurmakta hem de gizlemektedir. ... Çift anlamlılık sorunu psikanalize özgü değil. Aynı sorun yerküre, gök, yaşam, ağaçlar ve taşlarla ilgili büyük kozmik simgelere ve mitos adı verilen bir şeylerin kökenine ve sonuna ilişkin o tuhaf anlatılarla durmadan karşılaşan din görüngübiliminde de var. Oysa söz konusu disiplin psikanaliz değil de görüngübilim olduğunda, üstüne çalıştığı mitoslar, ayinler ve inançlar birer masal değil, insanın kendini temel gerçeklikle bağlantılandırma tarzlarından biridir. O temel gerçeklik her ne ise (2006: 20).

Özetle, dil politiktir.

Kaynakça

- Abel, O. ve Poree, J. (2011). *Ricoeur Sözlüğü*. Çev. Atakan Altınörs. Ankara: Say Yayınları.
- Alankuş, S. (1995). "Kıbrıs Sorunu ve Kıbrıslı Türk Kimliği". *Birikim* 77, 27-38.
- (2007). "Önsöz" *İnsan Hakları Haberciliği*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 25-50.
- (2008). "Demokrasi ve Başka Medya İlişkisi". *İstanbul Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 121-137.
- (2009). "(Üvey) Ana-Yavru Vatan Diyalogunun Kuzey Kıbrıs'taki Değişen Temsilleri, *Kuzey Kıbrıs'ta Medya ve Temsil*, Hanife Aliefendioğlu, Nurten Kaya (der). Ankara: Dipnot Yayınları. 39-74.
- (2012). "Önsöz". *Kadın Odaklı Habercilik*. Hazırlayan. S. Alankuş (Hz.). İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 27-69.
- (2013a). "Hak Haberciliği İçin; BİA Artık Bir Okul" *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 19-49.
- (2013b). "Yeni Habercilik Arayışları: Hak Odaklı Habercilik, Yurttaş Odaklı Habercilik, Barış Gazeteciliği" *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 98-134.
- Aristoteles. (1987). *Poetika*. Çev. İsmail Tunalı. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Arslan Yeğen, U. T. (2004). "Haberde Yeni Olan Nedir?". *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*. Çiler Dursun (der). Ankara: Elips. 67-87.
- Atton, C. (2005). "Ethical Issues in Alternative Journalism." *Communication Ethics Today*. (Ed) içinde. Richard Keeble. Leicester: Troubador. 15-27.
- (2006). *Alternative Media*. London: Sage.

- Bailey, G. O., Cammaerts, B., ve Carpentier. N. (2008). *Understanding Alternative Media*. New York: Open University Press.
- Bourdieu, P. (1980). *The Logic of Practice*. Tr. Richard Nice. California: Stanford University Press.
- (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Tr. Richard Nice. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bowman, S. and Willis, C. (2003) "We Media: How Audiences are Shaping the Future of News and Information", <http://www.hypertext.net/wemedia/weblog.php>, erişim tarihi 27 Nisan 2015.
- Cangöz, İ. (2008). "Yurttaş Gazeteciliği İçin Bir İmkân Olarak Yerel Medya". *İstanbul Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 137-143.
- (2013). "İnsanların Savaşı Kelimelerin Barışı" *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 73-97.
- Casagrande, U. (2008). "II Manifesto". *İstanbul Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 79-81.
- Cevizci, A. (2010). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma.
- Çelikkan, M. (2013). "Hak Haberciliği Önündeki Engeller ve Medyanın Bağımlılık Sorunu: Ne Yapmalı?" *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 189-199.
- Coyer, K. (2007). "Access to Broadcasting", *The Alternative Media Handbook*. Coyer, K., Downmunt, T., Fountain, A. London: Routledge. 112-122.
- Çoban, B. (2014). "Radikal Medya ile 'Ne Yapmalı?': Lenin'in Geri Dönüşü". *Kendi Medyanı Yarat: Alternatif Medya, Kavramlar, Tartışmalar, Örnekler, Cilt:2*. B. Yanıkkaya, B. Çoban (Hz.). İstanbul: Kalkedon. 133-178.
- Davidson, S. (2012). "Linguistic Hospitality: The Task of Translation in Ricoeur and Levinas" *International Institute of Hermeneutics*. Volume 4. 1-14.

- (2010). "Translation as a model of Interdisciplinary." *Ricoeur Across the Disciplines*. ed. Scott Davidson. New York: Continuum. 1-11.
- Değirmencioglu, M. S. (2007). "Çocuk Hakları Penceresinden Basın: Eleştirel, Katılımcı ve Yapıcı Bir Bakış". *Çocuk Odaklı Habercilik*. S. Alankuş (Hz.). İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 133-171.
- Deuze, M. (2005). "What is Journalism: Professional Identity and Ideology of Journalists Reconsidered" *Journalism*. Vol. 6 (4): 442-464.
- Direk, Z. (2008). "Hafıza, Tarih, Unutma: Paul Ricoeur ile Söyleşi". *Cogito*. Sayı:56.192-210.
- Dierckxsens, G. (2015). "The Ambiguity of Justice: Paul Ricoeur On Universalism and Evil" *Etudes Ricoeurinnes / Ricoeur Studies*. Vol. 6, No:2. 32-49.
- Dowling, W. C. (2011). *Ricoeur On Time and Narrative: An Introduction to Temps et Récit*, University of Notre Dame Press.
- Downum, T., Coyer, K., Fountain, A. (2011). *The Alternative Media Handbook*, London: Routledge.
- Dunne, J. (1996). "Beyond Sovereignty and Deconstruction: The Storied Self". *Hermeneutics of Action*. London: Sage. 137-158.
- Dursun, Ç. (2004). "Haberde 'Gerçekliğin İnşa Edilmesi' Ne Demektir?". *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*. Ankara: Elips. 37-65.
- (2007). "Hak Haberciliğinin Doğası ve Olanağı" *İnsan Hakları Haberciliği*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları. 105-127.
- (2013a). "Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği" *İletişim Kuram Kritik*. Ankara: İmge Kitapevi. 191-217.
- (2013b). "Medya ve Gerçeklik Bağlantısı" *İletişim Kuram Kritik*. Çiler Dursun (der). Ankara: İmge Kitapevi. 191-217.
- Ece, A. (2008). "Paul Ricoeur'ün Yaklaşımıyla Babil Kulesi'nden Dillerin Konukseverliğine Çeviri Eylemi." *Cogito* 56, 98-108.
- Eryılmaz, T. (2008). "Yaygın Medyada Neler Yapılabilir?" *Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 40-42.
- Freud, S. (2003). *The Uncanny*, London: Penguin Books.

- Garcia, L. M. (2008). "On Paul Ricoeur and the Translation-Interpretation of Cultures," *Thesis Eleven*. Number 94. August, 72-87.
- Grene, B. ile kişisel görüşme, 6 Mayıs 2014, Boston Globe Fotoğraf Direktörü.
- Godin, M. (2013). "Translation and the Unspeakable: Ricoeur, Otherness and Interdisciplinary," *Literature and Theology*. Volume 27. No. 2. June, 157-169.
- Göka, E., Topçuoğlu A., Aktay, Y. (1999). *Önce Söz Vardı: Yorumlamacılık Üzerine Bir Deneme*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Güngör, Ç. (2002). *Kıbrıslı Türk Gençleri Konuşuyor*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Hackett, A. R. (1984). "Decline of a Paradigm? Bias and Objectivity in News Media Studies?," *Critical Studies In Mass Communication*. Volume 1 Number 3, 229-259.
- Hackett, R. and Yuezhi Z. (1998). *Sustaining Democracy: Journalism and the Politics of Objectivity*, Toronto: Garamont Press.
- Harcup, T. (2015). "I'm Doing This To Change The World: Journalism in Alternative and Mainstream Media," *Journalism Studies*. Volume 6 Number 3, 361-374.
- Hislop, V. (2014). *Sunrise*. New York: Harper.
- <http://www.evrensel.net/haber/271369/kibrisli-kadinlar-sessizlik-perdesini-araladi-savasta-kadinlar-tecavuz-ve-surgun-yasadi-bilin#.Vq6kaEomMb9.facebook> (Ulaşım tarihi: 17 Nisan 2016).
- <http://www.guestbookproject.org> (Ulaşım tarihi:21 Şubat 2016).
- <https://zeynepdirek.wordpress.com/2012/12/12/paul-ricoeur-ile-soylesi/> (Ulaşım tarihi:12 Kasım 2015).
- Husserl, E. (2002). *Fenomenoloji Üzerine Beş Ders*. Çev. Harun Tepe. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Ihde, D. (1971). *Hermeneutic Phenomenology: The Philosophy of Paul Ricoeur*. Northwestern University Press.
- İnal, A. (1993). "Haber Üretim Sürecine İki Farklı Yaklaşım" *İlef Yıllık* 8, 155-177.
- (1996). *Haberi Okumak*, İstanbul: Temuçin Yayıncılık.
- Jones, L. (2010). "Oneself as an Author". *Theory, Culture and Society* 27, 49-68.
- Kaplan, D. M. (2003). *Ricoeur's Critical Theory*. New York: State University of New York Press.

- Kearney, R. (2011). "Eros, Diacritical Hermeneutics and Maybe" *Philosophical Thresholds: Crossing of Life and World: Selected Studies in Phenomenology and Existential Philosophy*, edited by Cynthia Willett and Leonard Lawlor, 75-85.
- (1986). *Modern Movements in European Philosophy*. Manchester: Manchester University Press.
- (2003). *Strangers, Gods and Monsters: Interpreting Otherness*. London: Routledge.
- (2004). "Strangers, Gods and Monsters" *Budhi: A Journal of Ideals and Culture* 3, 83-101.
- (2005). "Augustine and Postmodernism: Confessions and Circumfession" *Time, Evil and Narrative: Ricoeur on Augustine' in Augustine and Postmodernism*, edited by Michael Scanlon and John Caputo, Indiana University Press, Bloomington, 144-158.
- (2007a). "Exchanging Memories: Between Poetics and Ethics" *Architecture, Ethics, and the Personhood of Place*. ed. Gregory Caicco. Hanover: University Press of New England, 91-103.
- (2007c). "Thinking After Terror: An Interreligious Challenge" *Journal of Interdisciplinary Crossroads*. Vol.2, No.1, 1-99.
- (2008). Paul Ricoeur ile Söyleşi: "Dilin ve Mitin Poetikası" *Cogito* 56, 141-159.
- (2010). *Çağdaş Filozoflarla Söyleşiler: Kıta Felsefesi Tartışmaları*, İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- (2012a). "Diacritical Hermeneutics." *Hermeneutic Rationality*. ed. Maria Luisa Portocarreo, L.A. Umbelino, A. Wiercinsky. Berlin: LIT. 177-196.
- (2012b). *Yabancılar Tanrılar ve Canavarlar: Ötekiliği Yorumlamak*. Çev. Barış Özkul, İstanbul: Metis.
- (2015). "What is Carnal Hermeneutics?" *New Literary History* 46, 99-124.
- (2007b). "Paul Ricoeur and Hermeneutics of Translation" *Research in Phenomenology* 37, 147-159.
- Kitabı Mukaddes, Eski ve Yeni Ahit: Tevrat, Zebur (Mezmurlar) ve İncil. (2006). Ohan Matbaacılık.

- Korkut, T. (2007). "Hak Haberciliği Ne İşe Yarar?" *İnsan Hakları Haberciliği*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 135-150.
- (2009). "Hak Haberciliği ve Habercilikte Kültürel Çeşitlilik". *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 200-206.
- Kostopoulos, T. (2008). "Klişeleri Yıkarak, Barış İçin Mücadele Etmek". *İstanbul Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilyay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 178-182.
- Kristeva, J. (1991). *Strangers to Ourselves*. Tr. Leon S. Roudiez. New York: Colombia University Press.
- Kürkçü, E. (2008). "Bir 'Bağımsız Medya' Deneyimi Olarak BİANET". *İstanbul Uluslararası Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilyay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 67-73.
- (2009). "Başka Bir Tür İletişim Mümkün: binat'ın Hikâyesi". *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 210-217.
- Liotard, J. F. (2007). *Fenomenoloji*. Çev. İsmet Birkan. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Maccammon, M. Linda, *Justice and Fundamental Anthropology: Uncovering Essential Connections with Paul Ricoeur*. <http://www.jcrt.org/archives/03.1/maccammon.shtml>. (erişim tarihi: 08.06.2015)
- Mater, N. (2008). "Kadın Odaklı Habercilik ve bianet". *İstanbul Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilyay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 109-112.
- Nealon, P. ile kişisel görüşme, 6 Mayıs 2014, Boston Globe Dış Haber Editörü.
- Önen, Y. (2013). "Türkiye'nin Siyasi Ortamı" *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.). İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 137-151.
- Palmer, R. E. (2002). *Hermenötik*, Çev. İbrahim Görener, İstanbul, Anka Yayınları.

- Pellauer, D. (2012). "Looking For The Just". *Etudes Ricoeuriennes/ Ricoeur Studies*, Vol.31, No.1, 132-143.
- Rasmussen, D. (1996). Rethinking Subjectivity: Narrative Identity and the Self. *Hermeneutics of Action*. London: Sage. 159-172.
- Reagan, C.E. (1998). *Paul Ricoeur: His Life and His Work*. Chicago: The University Of Chicago Press.
- Ricoeur P. (2008a). "Anlamlı Eylemi Bir Metin Gibi Görmek". *Toplumbilimlerinde Yorumcu Yaklaşım*. Çev. Taha Parla. Ed. Sullivan, W. Rabinow, P. İstanbul: Deniz Yayınları, 63-99.
- (2008c). "Özgürlük ve Kurumları" *Cogito* 56, 85-96.
- (1966). "The Crisis of Cogito." *Synthese* 106, No.1, 57.
- (1967). *Symbolism of Evil*. New York: Harper&Row.
- (1984). *On Translation*. Tr. Eileen Brennan. New York: Routledge.
- (1991a). "Life On Quest Of Narrative." On Paul Ricoeur: Narrative and Interpretation. David Wood (Ed). London and New York, 20-34.
- (1991b). "Narrative Identity." On Paul Ricoeur: Narrative and Interpretation. David Wood (Ed&Tr). London and New York, 188-199.
- (1992). *Oneself As Another*. Tr. Kathleen Blamey. Chicago: Routledge.
- (1995). *The Just*. Tr. David Pellauer. London: University of Chicago Press.
- (1986). *Du'texte A L'action: Essais D'hermeneutique*. Paris: Editions du Seuil.
- (1996). "New Ethos for Europe." *Paul Ricoeur: The Hermeneutics of Action*, 3-13.
- (1997). *L'ideology et L'utopie*. Paris: Editions du Seuil.
- (2005a). *Zaman ve Anlatı: bir: Zaman, Olayörgüsü, Üçlü Mimesis*. Çev. Mehmet Rifat, Sema Rifat, İstanbul, YKY, 2005.
- (2005b). *Zaman ve Anlatı: iki: Tarih ve Anlatı*. Çev. Mehmet Rifat, İstanbul, YKY.
- (2005c). *Zaman ve Anlatı: üç: Kurmaca Anlatıda Zamanın Biçimlenişi*. Çev. Mehmet Rifat, İstanbul, YKY.
- (2006). *Yoruma Dair: Freud ve Felsefe*, Çev. Necmiye Alpay, İstanbul, Metis Yayınları.

- (2008b). *Eleştiri ve İnanç: F. Azouvi ve M. de Launay ile Söyleşi*, Çev. Mehmet Rifat, İstanbul, YKY.
- (2008d). *From Text to Action: Tr. Kathleen Blamey, Jhon B. Thompson*, Continuum.
- (2010a). *Başkası Olarak Kendisi*, Çev. Hakkı Hünler, İstanbul, DoğuBatı.
- (2010b). *Zaman ve Anlatı: dört: Anlatılan Öykülenen Zaman*. Çev. Umut Öksüzhan, Atakan Altınörs, İstanbul, YKY.
- Rifat, M. (2008). "Daha İyi Açıklamak İçin Daha Fazla Açıklamak İsteyen Bir Yorumbilimci: Paul Ricoeur." *Cogito* 56, 51-58.
- Schudson, M. (2003). *The Sociology of News*. New York: W.W. Norton and Company.
- Scott- Baumann, A. (2010). "Ricoeur's Translation Model as a Mutual Labour of Understanding" *Theory, Culture, Society*. Vol. 27 (5): 69-85.
- Simms, K. (2003). *Paul Ricoeur*. London: Roudledge.
- Sözer, Ö. (2008). "Dünyaya "Yer" Vermek: Paul Ricoeur'ün Felsefesinin İzinde." *Cogito* 56, 76-84.
- Suazo, R. S. (2014). "Ricoeur's Ethics of Politics and Democracy" *Philosophy Today*, Vol.58, Issue 4. Fall, 697-712.
- Şinar, D. (2008). "Bağımsız Medya ve Barış Gazeteciliği". *İstanbul Uluslararası Bağımsız Medya Forumu: Başka Bir İletişim Mümkün, Bildiriler*. Hazırlayan. Sevilay Çelenk. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 165-169.
- Talu, U. (2013). "Türkiye'de Geçmişten Bugüne Gazetecilik ve Habercilik". *Gazeteciliğe Başlarken. Okuldan Haber Odasına*. Hazırlayan Sevdâ Alankuş. İstanbul: Bia, IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Tanrıöver, H. U. (2012). "Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hakları İhlalleri". *Kadın Odaklı Habercilik*. Hazırlayan. S. Alankuş (Hz.). İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 151-168.
- Tasso, B.C. (2015). "'Connaissance de soi et reconnaissance. Bases éthico-anthropologiques de la justice dans la pensée ricœurienne,'" *Etudes Ricoeuriennes/Ricoeur Studies*. Vol. 6. No: 2, 68-87.
- Taş, O. (2012). *Gazetecilik Etiğinin Mesleki Sınırları. Profesyonellik Piyasası ve Sorumluluk*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Taylan, A. (2012). *Alternatif Medya ve Bianet Örneği: Türkiye’de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma*. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taylor, G. H. (2014). “Ricoeur and Just Institutions” *Philosophy Today*, Vol.58, Issue 4. Fall, 571-589.
- Thompson, J. B. (2003). *Critical Hermeneutics: A Study in the Thought of Paul Ricoeur and Jürgen Habermas*, New York: Cambridge University Press.
- Tokdoğan, N. (2015). “Biraz Da Feminist Olmak Lazım: MHP ve Ülkü Ocaklarında Kadınlık Halleri” *İradenin İyimserliği:2000’lerde Türkiye’de Kadınlar*. Der. Aksu Bora. İstanbul: Ayizi Kitap, 256-309.
- Tosun, G. E. (2007a). “Çocuklar ve Çocuk Haklarının Medyada Temsili”. *Çocuk Odaklı Habercilik*. Hazırlayan S. Alankuş. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 172-195.
- (2007b). “İnsan Hakları ve Medya”. *İnsan Hakları Haberciliği*. S. Alankuş (Hz.). İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 80-104.
- (2009). “Hak Haberciliği: Neden ve Nasıl?”. “Hak Haberciliği İçin; BİA Artık Bir Okul” *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.) içinde. İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 166-176.
- Tuchman, G. (1973). “Making News by Doing Work: Routinizing the Unexpected” *American Journal of Sociology*. Vol. 79 (1): 110-131.
- (1978). *Making News: A Study in the Construction of Reality*. UK: Free Press.
- Üstündağ, E. (2009). “Bianet Deneyimi: Medyayı ve Hayatı Dönüştürmek “Hak Haberciliği İçin; BİA Artık Bir Okul” *Gazeteciliğe Başlarken: Okuldan Haber Odasına*. S. Alankuş (Ed.). İstanbul: Bia. IPS İletişim Vakfı Yayınları, 207-209.
- Van Dijk, T. A. (2005). “Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları” *Medya İktidar İdeoloji*. Der ve Çev Mehmet Küçük. Ankara: Bilim ve Sanat, 315-359.
- Varlık, S. (2015). “Ricoeur’ün Hermenötiğinde Merkez dışı Özne” *Kayı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, Sayı 24, Bahar.
- Yanıkaya, B. (2014). “Türkiye’de Feminist (Alternatif) Medya: Duvarları Aşmak.” *Kendi Medyamı Kendin Yarat, Alternatif Medya*,

Kavramlar Tartışmalar, Örnekler. Cilt 2. ed. Berrin Yanıkkaya, Barış Çoban. İstanbul: Kalkedon, 47-99.
Yorgancı. İ. vd. (2010). "Ganimet: Tek Perdelik Oyun". *Kıbrıs Hikâyeleri*. İstanbul: Mitos Boyut Yayınları.

GAZETELER

Agos Gazetesi, 24 Ocak 2014.
Bianet, 22 Haziran, 2016.
Evrensel Gazetesi, 31 Ocak 2016.
Sözcü Gazetesi, 18 Aralık 2014.
Kıbrıs Postası, 28 Ocak 1986.
Vatan Gazetesi, 18 Aralık 2014.
Vatan (Kıbrıs) 3 Haziran, 2016.